

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 189/2017-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudcu Milana Lalíka a sudkyne Marianny Mochnáčovej prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Katarínou Bajovou, Hlavná 25, Trnava, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 11/2016, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 11/2016 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 11/2016 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 562,21 € (slovom päťstošesťdesiatdva eur a dvadsaťjeden centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Kataríny Bajovej, Hlavná 17/45, Trnava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. marca 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 11/2016 (ďalej len „namietané konanie“).

2. Sťažovateľka uviedla, že je žalovanou v 1. rade v konaní, ktoré bolo začaté na základe žaloby podanej 6. septembra 1994 na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) [REDAKOVANÉ] (ďalej len „právny predchodca žalobcu“), o zaplatenie sumy 793 213 Sk s príslušenstvom. Platobný rozkaz bol krajským súdom vydaný 27. novembra 1995.

3. Od marca 2016 sa vec nachádza na najvyššom súde, kde je vedená pod sp. zn. 3 Obo 11/2016, a to v dôsledku zrušenia rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 111/2011

z 20. mája 2014 a vrátenia veci na ďalšie konanie uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 ObdoV 12/2014 v dovolacom konaní, ktorým bolo vyhovené dovolaniu sťažovateľky. Najvyšší súd by mal opäť rozhodovať v odvolacom konaní o odvolaní podanom žalobcom proti rozsudku krajského súdu sp. zn. Z-2-40 Cb 428/1994 z 26. októbra 2011.

4. Sťažovateľka argumentovala, že v podstate skutkovo jednoduchá vec nie je právoplatne skončená po dobu 22 rokov a 6 mesiacov. Je tiež nepochybné, že doterajšia doba konania vznikla nesprávnou či nevhodnou organizáciou práce aj najvyššieho súdu, ktorý trikrát rozhodoval ako odvolací súd, a potom aj dovolací súd vo veci zaplattenia istiny úveru a úrokov v sume 26 329,85 € s príslušenstvom.

5. Pokiaľ ide o hodnotenie jednotlivých kritérií posudzovaných ústavným súdom pri hodnotení zbytočných prietáhov, sťažovateľka uviedla, že vo vzťahu ku kritériu právna a faktická zložitosť veci sa domnieva, že predmet konania (zaplattenie sumy 26 329 85 € s príslušenstvom z titulu neuhradenia úveru a príslušných úrokov) tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, a preto nemožno predmetnú vec v zásade po skutkovej ani právnej stránke hodnotiť ako zložitú. Ďalej zdôraznila, že v danom konaní nie sú žiadne okolnosti, ktorými by ona sama prispela k zásadnému predĺženiu prebiehajúceho súdneho konania. Sťažovateľka bola právne zastúpená, pokyny súdu boli rešpektované a podania boli v určených lehotách predložené, resp. podané včas.

6. Vo vzťahu k postupu všeobecných súdov sťažovateľka uviedla:

«Konanie sa začalo v septembri 1994 doručením žaloby Krajskému súdu v Bratislave vo veci žalobcu [REDAKOVANÉ] (ďalej len ako „žalobca“) proti sťažovateľke. Predmetom konania bol nárok žalobcu na zaplattenie sumy 26.329,85 Eur (793.213,- Sk) z titulu uhradenia úveru a príslušenstvom.

Konanie bolo krajským súdom vedené pod sp. zn. 40 Cb 428/1994. Krajský súd vo veci rozhodol Platobným rozkazom z 27. novembra 1995 tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi Sk 793.213,- s 29 % úrokom z omeškania od 18.7.1994 až do zaplattenia a Sk 31.728,- na náhradu trov konania žalobcovi do 15 dní odo dňa doručenia platobného rozkazu.

Predmetný Platobný rozkaz Krajského súdu v Bratislave bol na základe odporu žalovanej zo dňa 12.3.1996 zrušený. Uznesením krajského súdu sp. zn. 40 Cb 428/94-49 z 23. júla 1996 súd pripustil pristúpenie do konania ďalšieho účastníka na strane žalovaných [REDAKOVANÉ].

Uznesením krajského súdu sp. zn. 40 Cb 428/94-78 z 11. októbra 1996 bolo konanie zastavené. Na základe odvolania žalobcu najvyšší súd zrušil Uznesenie o zastavení konania a vrátil vec na nové konanie a rozhodnutie.

Dňa 17.11.1998 žalobca zmenil petit žaloby a v podaní konštatoval, že žalovaná v I. rade (sťažovateľka) uhradila žalobcovi žalovanú istinu v sume 675.890,- Sk a úroky v sume 112.282,- Sk ďalej sumu 31.728,- Sk. Napriek tomu v upravenom petite žiadal opäť sumu 691 131,70 Sk s 19,3 % úrokom od 1.11.1998 až do zaplatenia ako keby sťažovateľka úver nevyplatila. Uvedenú zmenu petitu žalobca riadne nezdôvodnil.

Uznesením krajského súdu sp. zn. 40 Cb 428/94-188 z 31. októbra 2000 bol do konania pribratý súdny znalec z odboru účtovníctva.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 341/2000 z 23. augusta 2001 bolo potvrdené prvostupňové uznesenie o pribratí súdneho znalca do konania.

V konečnom dôsledku znalecký posudok nebol vypracovaný, pretože znalec tento posudok odmietol vypracovať a súd to ďalej neriešil.

Uznesením krajského súdu sp. zn. 40 Cb 428/94-222 z 11. mája 2004 súd pripustil, aby na strane navrhovateľa z konania vystúpila [REDAKOVANÉ] a na jej miesto do konania vstúpila [REDAKOVANÉ].

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 165/2004 z 30. novembra 2004 bolo potvrdené prvostupňové uznesenie sp. zn. 40 Cb 428/94-222 z 11. mája 2004 .

Krajský súd vo veci rozhodol rozsudkom z 28. novembra 2005 tak, že konanie v časti istiny 793.213,- Sk zastavil a vo zvyšku žalobu zamietol.

Predmetný rozsudok krajského súdu bol na základe odvolania žalobcu zrušený uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 1/2006 z 24. októbra 2007 a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie.

Uznesením krajského súdu sp. zn. 40 Cb 428/94-296 z 27. októbra 2008 súd pripustil zmenu petitu žaloby.

Krajský súd vo veci opätovne rozhodol rozsudkom z 14. októbra 2009, ktorým žalobu zamietol a žalovaný nepriznal náhradu trov konania.

Najvyšší súd na základe odvolania podaného žalobcom tento rozsudok krajského súdu zrušil a vrátil vec na nové konanie a rozhodnutie svojim uznesením sp. zn. 3 Obo 4/2010 z 28. februára 2010.

Krajský súd vo veci opätovne rozhodol rozsudkom z 26. októbra 2011, ktorým žalobu zamietol a žalovanej v I. rade priznal nárok na náhradu trov konania.

Na základe odvolania žalobcu najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 3Obo/111/2011 zo dňa 20.mája 2014 rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalovaných zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 27,5% zo sumy 26 329,- eur za obdobie od 01.01.1995 do 31.10.1995 a v prevyšujúcej časti napadnutý rozsudok potvrdil.

Proti Rozsudku najvyššieho súdu č. k. 3 Obo 111/2011 podala dovolanie žalovaná v I. rade (sťažovateľka). V dovolacom konaní Najvyšší súd Uznesením sp. zn. 1ObdoV 12/2014 z 25. februára 2016 zrušil rozsudok najvyššieho súdu z 20.mája 2014 a vec vrátil na ďalšie konanie.»

7. Sťažovateľka zastáva názor, že vzhľadom na celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako 22 rokov bez jeho právoplatného skončenia došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 11/2016.

8. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„a/ Základné právo garantované čl.48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 11/2016 porušené bolo.

b/ Najvyššiemu súdu prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

c/ Sťažovateľke priznáva finančné zadosťučinenie v sume 15.000 Eur, ktorú sumu je najvyšší súd povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

d/ Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy konania v sume 374,80 Eur na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Kataríny Bajovej, v lehote do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. “

9. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní zistil, že sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na prijatie sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie, a preto ju uznesením č. k. I. ÚS 189/2017-11 z 5. apríla 2017 prijal na ďalšie konanie [§ 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

10. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 5. apríla 2017 predsedníčku najvyššieho súdu, aby sa vyjadrila k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ju vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti.

11. Predsedníčka najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. KP 3/2017-30, Nobs 26/2017 doručenom ústavnému súdu 28. apríla 2017 uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci, a ďalej uviedla:

„Predmetom odvolacieho konania na najvyššom súde je opätovné rozhodovanie o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 40Cb/428/1994 z 26. októbra 2011 potom ako Najvyšší súd, ako súd dovolací, uznesením z 25. februára 2016, sp. zn. 1Obdo V/12/2014 predchádzajúci rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. mája 2014, č. k. 30bo/l 11/2011-431 v napadnutej časti (týkajúcej sa úrokov) zrušil a v zrušenom rozsahu vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Teda. v súčasnej dobe je predmetom konania už len zaplatenie úroku z úveru. Pre úplnosť potrebujeme za potrebné uviesť, že ide o spor z poskytnutého podnikateľského investičného úveru, ktorý sťažovateľka v dohodnutých splátkach a v lehotách riadne nesplácala. Jednalo sa o dlhšie časové obdobie, počas ktorého dochádzalo k zmene úrokových sadzieb. Vyčíslenie úrokov bolo žalobcom v tomto spore neprehľadné, v priebehu konania viac krát menil petit žaloby, čím dochádzalo k zložitému skutkovému dokazovaniu a v konaní ustanovený znalec odmietol vypracovať znalecký posudok z osobných dôvodov.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namieta porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Z obsahu spisu je zrejmé, že spor trvá na súdoch viac ako 22 rokov, avšak k prieťahom v konaní prispeli v značnej miere aj účastníci konania, tak na strane žalobcu, tak ako aj na strane žalovaného, ktorí pri upresňovaní výšky nároku nespolupracovali a dôkazy predkladali tak z jednej, ako aj z druhej strany nejednoznačne. Ako vyplýva aj z posledného rozhodnutia dovolacieho súdu žalobca v žalobe, ako aj vo viacerých návrhoch na zmenu petitu neustále kapitalizoval zmluvné úroky a zmluvné úroky z omeškania a z takto kapitalizovaných úrokov požadoval ďalšie úroky, čo je v rozpore s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Napriek viacerým vyčísleniam uplatneného nároku zo strany žalobcu v priebehu konania zostávalo neprehľadné a nezrozumiteľné pre sťažovateľku, čím sa v celom konaní bránila. Uvedený postup účastníkov predlžoval dokazovanie, čo malo priamy dopad na ukončenie sporu riadne a včas v časti v súčasnej dobe už len o zaplatenie úrokov.

Preto považujeme právo sťažovateľky na finančné zadostučinenie v sume 15 000,-eur za právne neopodstatnené.“

12. Právna zástupkyňa sťažovateľky ústavnému súdu vo svojom stanovisku k vyjadreniu predsedníčky najvyššieho súdu doručenom ústavnému súdu 11. mája 2017 uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci, a argumentovala:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky v písomnom vyjadrení zdôvodňuje neprimeranosť dĺžky konania na súde tým, že žalobca v priebehu konania viackrát menil petit žaloby a jeho vyčíslenie úrokov bolo neprehľadné, čím dochádzalo k zložitému skutkovému stavu.

K predmetnej argumentácii uvádzam, že som toho názoru, že hoci je vec v podstate skutkovo jednoduchá, nie je právoplatne skončená po dobu viac ako 22 rokov a v odvolacom a dovolacom konaní na Najvyššom súde SR sa vec nachádza od decembra 2011, teda viac ako 5 rokov. Samotný Najvyšší súd spôsobil prieťahy v konaní, keď v poslednom odvolacom konaní rozhodol uhra petitum, z ktorého dôvodu muselo byť jeho rozhodnutie zrušené.

Je nepochybné, že doterajšia doba konania vyše 22 rokov vznikla nesprávnou či nevhodnou organizáciou práce aj najvyššieho súdu, ktorý trikrát rozhodoval ako

odvolací súd a potom aj dovolací súd vo veci zaplattenia istiny úveru a úrokov v sume 26 329,85 eur s príslušenstvom.

Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, sa domnievam, že predmet konania (zaplattenie sumy 26.329.85 eur s príslušenstvom z titulu neuhradenia úveru a príslušných úrokov), tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, nemožno predmetnú vec v zásade po skutkovej ani právnej stránke hodnotiť ako zložitú.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo vyjadrení uviedol, že žalovaná nespolupracovala, ktoré všeobecné tvrdenie však nie konkretizované.

Dovolím si uviesť, že v danom konaní nie sú žiadne okolnosti, ktorými by sťažovateľka mohla prispieť k zásadnému predĺženiu prebiehajúceho súdneho konania. Sťažovateľka bola právne zastúpená a pokyny súdu boli rešpektované a podania boli v určených lehotách predložené, resp. podané včas. Sťažovateľka využila svoje zákonné právo primerane sa na súde brániť a rozporovať podania žalobcu, čo však nestážovalo súdu jeho činnosť. Práve naopak súdy jej argumentácie považovali za právne relevantné, z ktorého dôvodu žalobca následne bral svoju žalobu späť a upravil petit žaloby.

Ako ďalší dôvod zložitosti konania a neprimeranej dĺžky konania Najvyšší súd SR uviedol, že ustanovený súdny znalec odmietol vypracovať znalecký posudok z osobných dôvodov.

K znaleckému posudku by som uviedla, že hoci súd prvej inštancie ustanovil do konania a Uznesením krajského súdu sp. zn. 40 Cb 428/94-188 z 31. októbra 2000 bol do konania pribratý súdny znalec z odboru účtovníctva /Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 341/2000 z 23. augusta 2001 bolo potvrdené prvostupňové uznesenie o pribratí súdneho znalca do konania/, po písomnom oznámení súdneho znalca o jeho odmietnutí znalecký posudok vypracovať, súd nepovažoval za potrebné sa ďalej znaleckým dokazovaním zaoberať. To znamená, že ak by súd považoval za potrebné, aby bolo znalecké posúdenie veci potrebné pre zložitosť veci, bol by ustanovil iného súdneho znalca.

Ak Najvyšší súd SR uvádza ako jeden z dôvodov zložitosti veci nevypracovanie znaleckého posudku, mohol v čase od decembra 2011 uvedený nedostatok riešiť alebo odstrániť.

Nepribratie súdneho znalca do konania však nemôže byť na ťarchu sťažovateľky, ktorá súdy upozorňovala na nedostatky žaloby a neprehľadnosť výpočtov žalobcu.

Domnievam sa, že sťažovateľka má právo na poskytnutie ochrany zo strany ústavného súdu, voči nečinnosti či nevhodnej činnosti Najvyššieho súdu, v dôsledku ktorej vec nie je skončená ani po uplynutí 22 rokov od jej nápadu na príslušný Krajský súd v Bratislave.

Zotrávam na tvrdení, že konaním, respektíve nekonaním súdov došlo k porušeniu môjho práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR č. 460/1992 Zb., podľa ktorého „každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.“ Rovnako bolo nekonaním súdu porušené právo sťažovateľky garantované v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, publikovaného pod č. 209/1992 Zb., podľa ktorého „každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.“

V súvislosti so zaujatím stanoviska k vyjadreniu Najvyššieho súdu SR. žiadam, aby mi Ústavný súd priznal i náhradu trov právneho zastúpenia za ďalší úkon právnej služby vo výške 147,33 Eur a paušálny poplatok 8,84 Eur a DPH vo výške 20% v sume 31,23 Eur poukazom na ust. § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.»

13. Vzhľadom na uvedené ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

14. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

15. Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

17. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

18. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne predtým § 6 a § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016).

19. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

20. Predmetom konania pred krajským súdom, ako aj najvyšším súdom je zaplatenie sumy 793 213 Sk s príslušenstvom vyplývajúcej z uzatvorenej zmluvy o investičnom úvere medzi právnym predchodcom žalobcu ([redacted]) a žalovanými [sťažovateľkou a [redacted] (ďalej len „žalovaný v 2. rade“; spolu ďalej len „žalovaní“)]. Sťažovateľka žalovanú istinu zaplatila po začatí súdneho konania (25. septembra 1998), a preto predmetom sporu po zastavení konania v časti istiny zostalo výlučne rozhodovanie o úrokoch z poskytnutého úveru. Pokiaľ ide o faktickú a právnu zložitosť veci, rozhodovanie o úrokoch z omeškania nemožno považovať za právne a skutkovo zložitý proces, ktorý by kládol na všeobecný súd zvýšenú náročnosť. Argumentácia najvyššieho súdu poukazujúca na odmietnutie vyhotovenia znaleckého posudku znalcom z odboru účtovníctva, čo malo spôsobiť predĺženie namietaného konania, podľa názoru ústavného súdu neobstojí, pretože v ďalšom konaní všeobecné súdy otázku znaleckého posúdenia uplatneného nároku neriešili a žiadny ďalší znalec v napadnutom konaní ustanovený nebol.

21. Správanie sťažovateľky je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľky pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní

k zbytočným priet'ahom. Dĺžka napadnutého konania teda nebola vyvolaná správaním sťažovateľky.

22. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup najvyššieho súdu v napadnutom konaní.

23. Zo sťažnosti, spisového materiálu a z vyjadrení účastníkov konania vyplýva, že právny predchodca žalobcu si žalobou doručenu krajskému súdu 6. septembra 1994 uplatnil voči sťažovateľke zaplataenie pohľadávky vo výške 793 213 Sk spolu s príslušenstvom. Uznesením z 23. júla 1996 bol do konania na strane žalovaného pripustený žalovaný v 2. rade. Prvý rozsudok vo veci samej, ktorým bolo konanie v časti istiny zastavené z dôvodu zaplataenia istiny sťažovateľkou a vo zvyšku bol nárok žalobcu zamietnutý z dôvodu nedostatočného a nesprávneho uplatnenia úroku z omeškania, bol vyhlásený 28. novembra 2005. Na základe odvolania žalobcu ([REDACTED]) proti tej časti predmetného rozsudku, v ktorej bol návrh zamietnutý, bol uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 1/2006 z 24. októbra 2007 rozsudok krajského súdu z 28. novembra 2005 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie pre účely doplnenia dokazovania, pokiaľ ide o príslušenstvo pohľadávky. Po vrátení veci krajskému súdu a niekoľkonásobnej zmene petitu žalobného návrhu žalobcom krajský súd rozsudkom zo 14. októbra 2009 opätovne rozhodol, že žalobu zamietla. Na základe odvolania žalobcu rozhodoval v odvolacom konaní po druhýkrát najvyšší súd, ktorý uznesením sp. zn. 3 Obo 4/2010 z 28. februára 2011 rozsudok krajského súdu zo 14. októbra 2009 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nepresného odôvodnenia a nesprávneho vyhodnotenia dôkazných prostriedkov. V poradí tretím rozsudkom z 26. októbra 2011 krajský súd opäť zamietol žalobu voči obom žalovaným. V nasledujúcom odvolacom konaní pred najvyšším súdom bol rozsudkom sp. zn. 3 Obo 111/2011 z 20. mája 2014 rozsudok krajského súdu v časti úroku z omeškania zmenený tak, že žalovaní sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť úrok z omeškania vo výške 27,5 % zo sumy 26 329 € za obdobie od 1. januára 1995 do 31. októbra 1995 a vo zvyšnej časti napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil. Na základe dovolania podaného sťažovateľkou najvyšší súd uznesením

sp. zn. 1 ObdoV 12/2014 z 25. februára 2016 rozsudok najvyššieho súdu z 20. mája 2014 v napadnutej časti zrušil a vrátil vec odvolaciemu súdu, pretože dospel k záveru, že odvolací súd v rozsudku z 20. mája 2014 rozhodol ultra petitem nerešpektujúc zmenu petitu, o ktorej už bolo právoplatne rozhodnuté súdom prvej inštancie. V súčasnosti prebieha na najvyššom súde v poradí štvrté odvolacie konanie (okrem odvolacích konaní vedených z dôvodu preskúmania uznesení krajského súdu o ustanovení znalca, o zmene účastníkov konania, o zastavení konania pre nesplnenie podmienok konania), pričom vo veci dosiaľ nebolo vydané ďalšie meritórne rozhodnutie.

24. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že z dôvodu preskúmania postupu a meritórnych rozhodnutí sa spis nachádzal na najvyššom súde ako odvolacom súde, resp. dovolacom súde viac ako osem rokov. Do dňa rozhodovania ústavného súdu nebolo vo veci vydané konečné právoplatné rozhodnutie napriek tomu, že konanie na všetkých inštanciách všeobecného súdnictva trvá dosiaľ viac ako 22 rokov. Uvedené ústavný súd hodnotí ako extrémne priet'ahy v konaní, ku ktorým došlo aj z dôvodu neefektívneho postupu najvyššieho súdu, ktorý bol sťažovateľkou v petite sťažnosti označený ako jediný porušovateľ jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, hoci významný podiel na predĺžení konania mal aj krajský súd ako súd prvej inštancie.

25. Ústavný súd po komplexom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska predmetu konania, ktorým je rozhodovanie o príslušenstve pohľadávky vyplývajúcom z oneskoreného splatenia úveru, správania sťažovateľky a postupu najvyššieho súdu, dospel k záveru, že v namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

26. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Keďže ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorom sa sťažovateľka nachádza.

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

28. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

29. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti požadovala finančné zadosťučinenie v sume 15 000 €, ktoré odôvodňovala celkovou dĺžkou konania v trvaní 22 rokov, opakovaným zrušovaním rozsudkov súdu prvej inštancie a z toho pretrvávajúcim stavom právnej neistoty.

30. Ústavný súd pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení vzal do úvahy najmä charakter predmetu konania, správanie sťažovateľky počas predmetného konania, celkovú extrémnu dĺžku namietaného konania, a aj tú skutočnosť, že vo veci zistil porušenie

základného práva. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je prípadná náhrada škody (napr. III. ÚS 339/07, III. ÚS 46/08 a pod.) Ústavný súd aplikoval zásadu spravodlivosti a zároveň sa riadil úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocíťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou. Berúc do úvahy aj všetky uvedené okolnosti, ústavný súd považoval za odôvodnené priznať pre sťažovateľku sumu 4 000 € ako primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

31. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

32. Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku najvyššieho súdu) uskutočnené v roku 2017. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2017 je 147,33 € a hodnota režijného paušálu je 8,84 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátkou v celkovej sume 468,51 €, ktorá po zvýšení o DPH predstavuje sumu 562,21 €.

33. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. mája 2017